DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 6
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Tarih · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 6)

1. Aşağıdaki kaynağı inceleyiniz.

> ***Kaynak A*** *— Bir halk oyunları ekibi eğitmeninin ilçe kültür bülteninde yayımlanan yazısından (kurgusal): "Ekibe yıllarca figürleri bana öğretildiği gibi ezberletip sahneye çıkardım; hangi oyunun nereden geldiğini, ne anlattığını hiç sormamıştım. Eski düğün fotoğraflarını toplayıp köylerdeki yaşlı oyuncularla konuşunca her figürün bir hikâyesi olduğunu öğrendim: Biri harmanın bitişini, öteki askere uğurlamayı anlatıyordu. Önceleri eski oyuncuların ağır ve tekdüze oynadığını düşünür, figürleri hızlandırırdım. Sonra o yıllarda oyunların kalın yün giysiler ve çarıklarla, toprak harman yerinde, sabaha kadar süren düğünlerde oynandığını öğrendim; ağır ritmin bir beceriksizlik değil, o koşulların ürünü olduğunu anladım. Topladığımız figürleri hikâyeleriyle birlikte yazıya geçirdik. Artık ekipteki gençler bir figürü oynarken onun hangi köyde, hangi vesileyle oynandığını da anlatabiliyor. İlçedeki düğünlerde unutulmuş üç oyun yeniden oynanmaya başladı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kaynak A'ya göre eğitmenin ve ekibin yaptığı çalışmanın ilçe halkına, yani **topluma** sağladığı **iki** faydayı kaynaktaki ifadelere dayanarak açıklayınız.

1.2. Eğitmenin eski oyuncular hakkındaki yargısı nasıl değişmiştir? Yargının **önceki** ve **sonraki** hâlini yazınız. Bu değişimin, tarih öğrenmenin **bireye** sağladığı hangi faydayı gösterdiğini açıklayınız.

2. Aşağıda komşu iki köyle ilgili iki kaynak verilmiştir.

> ***Kaynak B*** *— Ilıcaköy Kalkınma Derneği başkanının köy bültenine yazdığı yazıdan (kurgusal): "Dedelerimizin zamanında Ilıcaköy ile Karakavak arasında mera sınırı yüzünden çıkan kavga, bugün hâlâ kahvelerde, düğünlerde anlatılıyor. Bu eski kavgayı okulda, derneklerde, yaşlıların sohbetinde artık hiç anmayalım. Geçmişi hatırlamak yalnızca kin doğurur. İki köyün barış içinde yaşaması için en doğrusu geçmişi tümüyle unutup yalnız geleceğe bakmaktır."*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> ***Kaynak C** — Karakavak köy odasında saklanan eski köy defterinden (XX. yüzyılın başlarına ait bir kayıt; kurgusal, sadeleştirilmiş): "Bu yıl sel, dağdan inen arkı yıktı. İki köyün erkekleri sırayla çalışarak arkı yeniden yaptı; iş bitince ark başında iki köy birlikte yemek yedi. Ark suyu bundan böyle iki köyün tarlalarına gün aşırı verilecektir."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Kaynak B'deki öneri uygulanırsa iki köyün gelecek kuşakları açısından ortaya çıkabilecek **iki** olumsuz sonucu, tarih öğrenmenin topluma sağladığı faydalarla ilişkilendirerek açıklayınız.

2.2. Kaynak C'deki kaydın iki köyün gençlerine anlatılması, Kaynak B'deki "kin doğurur" kaygısını gidermeye nasıl yardımcı olabilir? Tarih öğrenmenin topluma sağladığı **bir** faydaya dayanarak açıklayınız.

3. Aşağıdaki kaynağı inceleyiniz.

> ***Kaynak D** — Hâkim adayı Tuba'nın staj defterinden (kurgusal): "Bugün iki komşunun aynı pınarın suyunu paylaşamadığı bir dosyayı inceledik. İkisi de suyun 'eskiden beri' kendisine ait olduğunu söylüyordu. Ben önce yalnız bugünkü tapu kayıtlarına bakmanın yeteceğini düşünmüştüm. Kıdemli hâkim, ilçe arşivindeki eski köy su defterlerini ve mahkeme kayıtlarını okumamı istedi. Kayıtlarda aynı pınar için kuşaklar boyunca benzer anlaşmazlıklar yaşandığını, sonunda suyun gün sırasıyla paylaştırıldığını gördüm. Bir kayıtta sıra 'üç gün', başka bir kayıtta 'dört gün' diye geçiyordu; iki kaydı yan yana koyup hangisinin daha sonra yazıldığını öğrenmeden karar vermemem gerektiğini anladım. Taraflara eski paylaşımı anlattığımızda ikisi de 'dedelerimiz böyle anlaşmış' diyerek uzlaşmaya yanaştı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Kaynak D'ye göre geçmişe ait kayıtları incelemenin Tuba'ya **birey olarak** sağladığı **iki** faydayı yazınız. Her faydayı kaynaktaki bir ifadeyle destekleyiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. Kaynak A'daki eğitmen ile Kaynak D'deki Tuba'nın geçmişi öğrenmekten elde ettiği kazanımları karşılaştırınız. **Bir** benzerlik ve **bir** farklılık yazınız.

4. Yerel bir televizyon kanalı "Ovanın Hafızası" adlı bir belgesel dizisi hazırlamaktadır. Dizinin yapımcısı, ön araştırma dosyasındaki olaylardan tarihsel önem taşıyanları seçmek için şu üç soruyu kullanmaktadır:

- **Ö1:** Olay, yaşandığı dönemdeki insanlar için ne kadar önemliydi?
- **Ö2:** Olay, insanların yaşamını nasıl etkiledi?
- **Ö3:** Olayın etkileri günümüze kadar sürüyor mu?

> ***Kaynak E** — "Ovanın Hafızası" ön araştırma dosyasından (kurgusal): **(a) 1930'ların sonu — Ovadaki bataklığın kanallarla kurutulması:** Kurutmadan önce ova köylerinde her yaz çok sayıda kişi sıtmaya yakalanıyor, aileler yaz aylarını yaylada geçiriyordu. Kanal kazısına çevre köylerin hemen hepsinden insan katıldı. Kurutulan topraklar tarlaya dönüştü; dağ eteğindeki iki köy zamanla ovaya taşındı. İlçenin geçimi bugün de büyük ölçüde ova tarımına dayanıyor.*
>
> ***(b) 1958 — Çarşıdaki bir fırının tabelasının yenilenmesi:** Fırın aynı sahibin elinde kaldı; ekmeğin fiyatı ve çeşidi değişmedi. Tabelanın değiştiğini çarşıda pek az kişi fark etti.*
>
> ***(c) 1966 — İlçede ilk lisenin açılması:** Lise açılmadan önce ortaokulu bitiren gençler okumak için il merkezine gitmek zorundaydı; ailelerin çoğu yol ve barınma masrafını karşılayamadığı için çocuklarını okutamıyordu. Açılış törenine ilçe halkının büyük bölümü katıldı. Sonraki on yılda liseyi bitiren genç sayısı birkaç kat arttı. Okul bugün de eğitim veriyor; ilçedeki öğretmen ve sağlık çalışanlarının önemli bir kısmı bu lisenin mezunu.*
>
> ***(ç) 1974 — Tanınmış bir şarkıcının yolculuğu sırasında ilçedeki otelde bir gece kalması:** Şarkıcı sabah erkenden ayrıldı; otelin önünde toplanan birkaç kişi imza aldı. O günü hatırlayan birkaç yaşlı bu anıyı hâlâ anlatıyor.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Yapımcı (a) ve (c) olaylarını diziye almıştır. Bu iki olayın her ölçüte göre tarihsel önemini Kaynak E'deki bilgilere dayanarak aşağıdaki tabloya yazınız.

Ölçüt	(a) Bataklığın kurutulması	(c) İlk lisenin açılması
Ö1		
Ö2		
Ö3		

4.2. Yapımcı (ç) olayını, onu hâlâ anlatan yaşlılar bulunmasına rağmen diziye almamıştır. Bu kararı ölçütlerden **ikisine** dayanarak değerlendiriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Bir çizer, kazısı süren bir antik tiyatronun yapıldığı dönemdeki görünümünü canlandıran bir çizim hazırlamıştır. Aşağıda çizerin notları verilmiştir.

> ***Kaynak F*** *— Canlandırma çizerinin çalışma notlarından (kurgusal):* ***(1)*** *Sahne binasının temelleri kazıda ortaya çıkarıldı; binanın genişliğini ve derinliğini doğrudan bu temellerden ölçtüm.*
>
> ***(2)*** *Sahne binasının kaç katlı olduğunu gösteren bir kalıntı yok; aynı yüzyılda yapılmış komşu kentteki tiyatroya benzeterek iki kat çizdim.*
>
> ***(3)*** *Kazıda bulunan bir sikkenin üzerinde tiyatronun önden görünüşü var; giriş cephesindeki üç kemeri bu sikkedeki resimden aldım.*
>
> ***(4)*** *Oturma sıralarının hangi renge boyandığını gösteren hiçbir iz bulunamadı; sıraları açık sarı renge ben boyadım.*
>
> *Kazı başkanı arkeoloğun notu: "Kazı gelecek yıllarda tiyatronun arka bölümünde sürecek. Yeni bulgular çıkarsa çizimin bazı bölümlerinin değişmesi gerekebilir."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Çizerin (1)–(4) numaralı notlarındaki bilgilerin **kanıta** mı yoksa çizerin **yorumuna/tahminine** mi dayandığını gerekçesiyle aşağıdaki tabloya yazınız.

Not	Kanıta mı, yoruma mı dayanıyor?	Gerekçe
(1)		
(2)		
(3)		
(4)		

5.2. Kaynak F'ye göre çizim, tiyatroyu yapıldığı dönemdeki hâliyle tam olarak yansıtabilir mi? Görüşünüzü, tarihçilerin geçmişi yeniden inşa etmesiyle ilişkilendirerek **iki** gerekçeyle açıklayınız.

6. Tarihçiler bir olayın nedenlerini incelerken olayı başlatan ve etkisini kısa sürede gösteren nedeni **tetikleyici neden**; uzun bir süre içinde biriken ve olayın zeminini hazırlayan nedenleri **arka plan nedenleri** olarak ayırır.

> ***Kaynak G*** *— Bir maden kasabasının geçmişini araştıran tarihçinin notlarından (kurgusal): "Kasabadaki kömür ocağı 1890'larda açıldı. 1920'lerden itibaren mühendis raporları, kömür damarlarının inceldiğini ve her yıl daha derine inmek gerektiğini yazıyor; derine indikçe kazı masrafı artmış. Kasabaya ulaşan tek yol kışın kardan kapanıyor, kömür ancak katırlarla taşınabiliyordu. 1930'larda uzaktaki büyük ocaklardan çok daha ucuz kömür getirilmeye başlanınca kasabanın kömürüne alıcı bulmak zorlaştı. 1938 kışında derin galerilerden birini yeraltı suyu bastı; ocak sahipleri onarım masrafını karşılayamayacaklarını*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *açıklayarak ocağı bir ay içinde kapattı. Kapanışı izleyen iki yılda kasabanın nüfusu yarı yarıya azaldı, çarşıdaki dükkânların bir kısmı kepenk indirdi. Kasabada kalan aileler zamanla meyve bahçeciliğine yöneldi; kasaba bugün kirazıyla tanınıyor."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Kaynak G'den yararlanarak ocağın kapanmasına ilişkin aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

İstenen	Kaynak G'ye göre
Arka plan nedeni (1)	
Arka plan nedeni (2)	
Tetikleyici neden	
Kısa vadeli bir sonuç	
Uzun vadeli bir sonuç	

6.2. Bir kasaba sakini şu görüşü dile getirmiştir: *"Ocak yalnızca 1938 kışındaki su baskını yüzünden kapandı; o kış su basmasaydı ocak bugün de çalışıyor olurdu."* Bu görüşü Kaynak G'ye ve tetikleyici neden–arka plan nedenleri ayrımına dayanarak **iki** gerekçeyle değerlendiriniz.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif